

Technische vragen Nauerna

Er spelen al jaren zorgen bij inwoners rond Park Nauerna/Afvalzorg Nauerna. Sinds 2019 hebben we met commissie NLG afgesproken dat GS de commissie minstens maandelijks gaat informeren over de ontwikkelingen op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving bij bedrijven die onder provinciaal bevoegd gezag vallen. De nieuwe Staten zijn echter niet geïnformeerd over de stand van zaken rond Nauerna, ondanks dat zorgen daar blijven spelen.

Kunt u daarom een dossier sturen over de gebeurtenissen rond Park Nauerna en Afvalzorg Nauerna de afgelopen jaren, met een duidelijke tijdlijn? Daarin zouden we in ieder geval geschetst willen zien:

a) welke problemen spelen er al die jaren, wat zijn de klachten en zorgen van omwonenden?

De door de bewoners duidelijk ervaren problemen zijn stofoverlast, geuroverlast en zorgen over milieu/gezondheid m.b.t. water- en bodemkwaliteit.

Onder b), c) en f) wordt nader ingegaan op de geur- en de milieu-/gezondheidsklachten.

Stofoverlast was met name het gevolg van overslag van AVI-bodemas in het nabijgelegen Zijkanaal D. Om dit probleem aan te pakken is dit overslagpunt in 2016 circa 150 m naar het westen verplaatst aan het Noordzeekanaal.

Echter door de werking van de nieuwe bodemas-verwerkingsinstallatie in 2019 is er geconstateerd dat er veel stof vrijkwam. De ODNZKG heeft de werkzaamheden laten beëindigen en er zijn maatregelen getroffen. De situatie lijkt nu beter onder controle en de OD NZKG heeft Afvalzorg nadrukkelijk op haar verantwoordelijkheden gewezen. Bij nieuwe constatering kan direct worden overgegaan tot het opleggen van een last onder dwangsom.

b) welke zorgen rond milieu, veiligheid en gezondheid waren er en welke onderzoeken zijn gedaan?

Naast de bij vraag 1 genoemde milieuoverlast hebben de bewoners zorgen over de werking van het veiligheidssysteem van de stortplaats. Wat dit veiligheidssysteem inhoudt is toegelicht in de bijlage. In het verleden is er een periode geweest waarin de percolaatpeilen hoger stonden dan bedoeld (maar bleven onder de kritische grens zoals in het monitoringsplan is vastgelegd). Dat is in overleg met de provincie opgelost. Er zijn geen aanwijzingen gevonden dat er een lekkage is geweest. De twee andere ringen van de geohydrologische bescherming hebben toen gewerkt. De hogere stand van de percolaatpeilen is later door een bewoner in bezwaar gebruikt. Hierop heeft de Raad van State geoordeeld dat de geohydrologische isolatie goed functioneert, ook in periodes van hoge percolaatpeilen, en dat er geen gevaar bestaat voor verspreiding van verontreinigingen (uitspraak van 24 juli 2013, 201208468/1/A4 en 201304991/1/A4).

Een plotseling vissterfte in het nabijgelegen wiel (De Braak) in april 2017 leidde tot onrust bij de bewoners en werd de oorzaak gezocht bij de stortplaats. Echter, het Hoogheemraadschap Noorderkwartier concludeerde dat de vissterfte eerder het gevolg was van een snelle temperatuursverhoging van het ondiepe water. Dat leidde tot ammoniakvorming waartegen de vissen niet bestand zijn. We gaan hierbij uit van een natuurlijk proces als gevolg van snelle opwarming en te weinig vers water als gevolg van de ligging.

Tevens zijn er zorgen over het vrijkomend percolaat in het park dat niet direct wordt afgevoerd of in de stortplaats verdwijnt. In 2018 is één keer enig percolaat in het park aangetroffen en in het begin van 2019 is er in het park éénmalig relatief veel percolaat uitgetreden. Vanwege deze grote uitstroom is dit door de ODNZKG beschouwd als een ongewoon voorval en heeft Afvalzorg hierop een bodemonderzoek, risicobeoordeling van het uitgetreden water en een geohydrologische modellering uitgevoerd. Daarnaast heeft afvalzorg maatregelen getroffen om de afvoer te verbeteren middels verticale infiltratiebuizen en is er een oppervlakedrainage op de locatie van het uitgetreden water

aangelegd. Het vrijkomende percolaat is onderzocht door Sweco in opdracht van Afvalzorg. Het onderzoek van het vrijkomende percolaat liet verhoogde waarden zien. Deze leidden niet tot een acuut gevaar indien mensen het park betreden en in contact komen met het percolaatwater, maar moet wel als verontreinigd moet worden beschouwd. Sinds de maatregelen zijn uitgevoerd is er bij de ODNZKG geen uittredend vocht meer gemeld en/of geconstateerd.

Verder zijn er zorgen over de kwaliteit van de in het park (Fase I) toegepaste grond. De bewoners ervaren dat er veel asbest in de grond zit. De concentratie aan asbest en bodemvreemd materiaal voldoet aan de normen van Besluit Bodemkwaliteit in een dergelijke toepassing. Afvalzorg heeft aangegeven dat zij regelmatig rondes lopen om zichtbaar asbest te verwijderen.

De ODNZKG is verantwoordelijk voor het beoordelen van de reguliere onderzoeken die horen bij vergunningaanvragen en het toezien op de monitoring en onderhoudsrapportages vanuit de voorschriften. Deze hebben betrekking op milieu en veiligheid.

Ook ziet de ODNZKG toe op het functioneren van het veiligheidssysteem van de stortplaats. Hiervoor is aan Afvalzorg een intensieve monitoringsverplichting opgelegd waarover zij jaarlijks moeten rapporteren. Deze voortgangsrapportages worden door de ODNZKG beoordeeld. Zo is er op 24 februari 2019 een dwangsom opgelegd n.a.v. bevindingen/tekortkomingen op basis van de voortgangsrapporten over 2013 t/m 2017. Op 19 april en 11 juli 2019 zijn dwangsomcontroles uitgevoerd waarop geen overtredingen meer zijn geconstateerd. De voortgangsrapportage 2018 is met enkele kanttekeningen goedgekeurd, die over 2019 is momenteel in behandeling.

c) wat zijn de conclusies daarover, welke onderzoeken zijn gedaan en welke onderzoeken lopen nog?

De gemeente Zaanstad heeft medio april 2019 de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) een onderzoek laten uitvoeren naar een misvormd lammetje en de mogelijke bronnen van deze misvorming. Voor zover bekend is de oorzaak van de misvorming niet direct te herleiden naar de stortplaats of een andere bron. De GD heeft daarbij geadviseerd nader onderzoek naar de kwaliteit van bodem en water in het gebied te laten uitvoeren.

Het Hoogheemraadschap Noorderkwartier (HHNK) is bevoegd gezag voor het oppervlaktewater. De ODNZKG en de gemeente Zaanstad hebben het HHNK verzocht te onderzoeken of het water in de ringsloot verontreinigd is. HHNK heeft aangegeven dat zij een dergelijk onderzoek zullen gaan uitvoeren. De gemeente Zaanstad is verantwoordelijk voor de bodemkwaliteit in de gemeente Zaanstad. Zij laat daarom onderzoek uitvoeren naar de bodem waarop de dieren grazen. Dit onderzoek moet nog worden uitgevoerd. De gemeente Zaanstad en het HHNK trekken hierin samen op.

Het HHNK heeft eerder onderzoek uitgevoerd naar de kwaliteit van het grondwater in het buurtschap. De uitkomsten daarvan zijn bij ons niet bekend.

Ondertussen hebben we vernomen dat Afvalzorg met de eigenaresse van de dieren heeft gesproken en haar heeft gemeld dat deze niet meer op het land van Afvalzorg aanwezig mogen zijn. Deze beslissing van Afvalzorg heeft ertoe geleid dat de schapen niet meer in contact kunnen komen met de ringsloot.

d) wat is uitgekomen uit dit onderzoek over gevaar voor de gezondheid voor dieren?

<https://www.nhnieuws.nl/nieuws/242925/zaanstad-laet-afwijkingen-lammetje-nauerna-onderzoeken?>

Zie beantwoording onder vraag c. Dit onderzoek moet nog uitgevoerd worden.

e) welke klachten zijn er geweest over het systeem van monitoring en klachtenmelding via OD en wat is er gedaan om dat te verbeteren?

Voor het behandelen van klachten heeft de Omgevingsdienst NZKG een vaste werkwijze waarbij de meldingen via een digitaal formulier op de website van de dienst kunnen worden ingediend waarna ze direct worden toegewezen aan een daarvoor ingeroosterde inspecteur. Op deze manier is geborgd dat er altijd een medewerker beschikbaar is mocht daar aanleiding toe zijn. In het verleden is veel contact geweest met de buurtbewoners en zij hebben hun eigen "more app" gemaakt voor het melden van klachten. Het is technisch niet gelukt deze app te koppelen aan de meldingsprocedure van de ODNZKG voor de klachtbehandeling waardoor deze niet via deze weg bij de OD terecht komen. Wij adviseren bewoners dan ook om het digitale klachtenformulier van de ODNZKG te gebruiken.

Daarnaast onderhoudt de ODNZKG contact met de bewoners die regelmatig overlast bij de OD melden.

f) hoe zit het met stankoverlast en geurnormenoverschrijding?

Het beperken van de stankoverlast is een onderwerp dat continu de aandacht heeft en bij alle inspecties die de ODNZKG uitvoert een vast onderdeel vormt. Stankoverlast is een subjectief begrip en het is moeilijk vast te leggen in voorschriften. In de vergunning van Afvalzorg/Nauerna zijn daarom voorschriften opgenomen die Afvalzorg verplichten tot het treffen van 'doeltreffende maatregelen'. In het verleden waren de klachten uit de omgeving veelal toe te schrijven aan activiteiten op het terrein zoals loswerkzaamheden en de verwerking van materialen waar veel geur bij vrijkwam. Zo was er in 2018 kortstondige heftige geuroverlast als gevolg van een tekort aan afdek materiaal om het geurende stortafval zo snel mogelijk af te dekken. Hierop is gehandhaafd en heeft Afvalzorg maatregelen genomen om deze te voorkomen.

Tegenwoordig merkt de ODNZKG dat veel klachten betrekking hebben op het vrijkomen van stortgas uit het 'stortlichaam'. Om die overlast tegen te gaan is in 2017 een plan opgesteld voor het actief onttrekken van stortgas. Overal waar de stortplaats op eindhoogte is wordt een laag bodemas aangebracht met actieve onttrekking middels drainagebuizen. Daarnaast is dit systeem aangevuld met verticale gasbronnen die het stortgas ook dieper uit het stortlichaam onttrekken. De laatste aanpassing (aanbrengen van 24 extra verticale bronnen in april 2020) lijkt doeltreffend. Sinds de aanleg heeft de ODNZKG nu 2 maanden geen klachten meer ontvangen. De ODNZKG monitort of de verbetering blijvend is en houdt eventuele klachten uit de omgeving in de gaten. Met enkele regelmatige klagers wordt ook rechtstreeks contact onderhouden over de situatie.

g) waar komt het afval vandaan (welke landen?)

Op basis van de gegevens van de Inspectie Leefomgeving en Transport is bij Afvalzorg/Nauerna in ieder geval sinds 2002 geen buitenlands afval gestort. Het gestorte afval komt alleen uit Nederland.

h) in hoeverre is er sprake van radioactief afval en hoe wordt de gezondheid voor leefomgeving (dier, mens, milieu) gegarandeerd?

Het bevoegd gezag voor radioactief afval is de Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Stralingsbescherming (ANVS). De ANVS stelt regels op, verleent vergunningen, ziet toe op de naleving daarvan en kan handhavend optreden. Door de ANVS is locatie Nauerna van Afvalzorg aangewezen als deponie waar zeer laag radioactief afval (zela) mag worden gestort. Omdat de locatie door de ANVS als deponie is aangewezen is geen verdere registratie of vergunning vereist. Het betreft materialen die van nature licht radioactief zijn. Afvalzorg/Nauerna ontvangt alleen stromen met deze natuurlijke radioactieve straling. Het gaat qua hoeveelheid om circa 1% van de door de ANVS vergunde jaarlijks toegestane doses straling. De acceptatie en de wijze van aanlevering vindt plaats onder de daarvoor geldende voorschriften. Dit is bovendien getoetst en goedgekeurd door de hiervoor bevoegde instantie, het NRG te Petten.

BIJLAGE: het veiligheidssysteem van stortplaats Nauerna

De kern van het veiligheidssysteem van de stortlocatie is de geohydrologische isolatie. Daarnaast is een onderafdichting aanwezig. De geohydrologische isolatie is gebaseerd op de van nature aanwezige kweldruk (opwaartse grondwaterstroming) in de Nauernasche Polder. Het grondwater wordt door de druk van het water in het Noordzeekanaal vanaf ongeveer 30 m diepte naar boven geduwd. De grondwaterstroming komt tegen de onderkant van de onderafdichting en wordt omgebogen naar de ringsloot en kweldrainage die om de stortlocatie liggen. Het peil van het water in de stortplaats (percolaatpeil), dus boven de onderafdichting, wordt laag gehouden. Hierdoor zal bij een eventuele lekkage van de onderafdichting het grondwater in de stortplaats stromen. Via een drainagesysteem (het percolaatopvangsysteem) wordt dit water vervolgens naar de waterzuivering afgevoerd. De van nature aanwezig kweldruk, het percolaatopvangsysteem én de ringsloot met de kweldrainage, vormen tezamen het geohydrologisch isolatiesysteem. Bij hoge regenval kan een ophoping van water leiden tot uittreden van percolaat. De wijzigingen aan de drainage heeft dit probleem beperkt. Niettemin wordt al het percolaatwater in de stortplaats met het percolaatopvangsysteem opgevangen en naar de zuivering afgevoerd. Bij een goed functionerend geohydrologisch isolatiesysteem zal, zelfs bij volledig falen van de onderafdichting, minimale verspreiding van verontreinigingen plaatsvinden. De ODNZKG heeft geen aanwijzingen dat er ook bij hevige regenval lekkage plaatsvindt. De andere twee ringen van de geohydrologische bescherming lijken hun werk goed te doen. Zou ook het percolaatopvangsysteem falen, dan worden verontreinigingen door de ringsloot en de kweldrainage opgevangen.